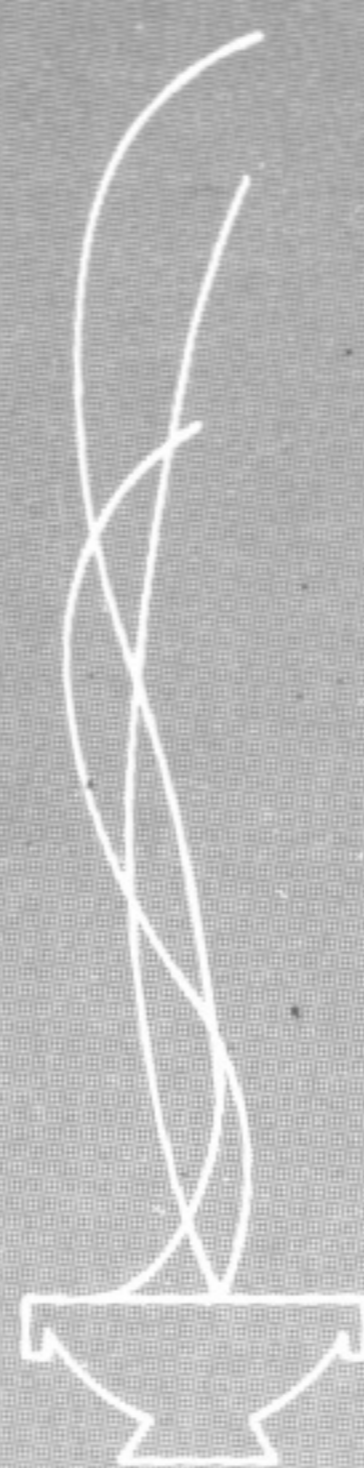

5

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

τεύχος 2ο

Απριλιος — Ιουνιος 1991

Τριμηνιαία έκδοση

του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος

«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ»

ΕΣΔΝΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών -
Νοσηλευτών Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Ε. Γουλιά
Α. Καλοκαιρινού
Β. Λανάρα
Μ. Μαλγαρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Α. Ραγιά
Μ. Στέφα
Ε. Χαραλαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο
2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Φωτοστοιχειοθεσία - Σχεδιασμοί
Εξώφυλλο - Εκτύπωση

Κατεχακη & Αδριανείου 3 - 115 25 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 67 14 371 - 67 14 340
FAX: 67 15 015

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/-ές _____ 2000 δρχ.
Σπουδάστριες/-ές _____ 1000 δρχ.
Οργανισμοί - Εταιρείες -
Βιβλιοθήκες _____ 3500 δρχ.
Εξωτερικού _____ 35 \$
Τιμή τεύχους _____ 600 δρχ.
για σπουδαστές _____ 300 δρχ.

1. Η νοσηλευτική συμμετοχή στον εορτασμό των 50 χρόνων από το έπος 1940 - 1941. Σ. Παπαμικρούλη	87
2. Η δράσις των Ελληνίδων αδελφών κατά την περίοδον του Ελληνο-ιταλικού πολέμου. Μ. Ελευθερίου-Καραϊωσηφίδου	93
3. Η μεγάλη θυσία - Μια αδελφή του ΕΕΣ θυμάται. Μ. Τσάλλη	98
4. Αναμνήσεις από τον πόλεμον του 1940 - 41. Κ. Μήτσου	111
5. Οι Ελληνίδες αδελφές στον πόλεμο του 1940 - 41. Ε. Σπηλιοπούλου-Αναστασιάδου	115
6. Από τη ζωή μου ως αδελφής του ΕΕΣ. Χ.Π. Τραϊανού	121
7. Ο πρώτος άρρωστος μας ήταν τραυματίας. Μ. Ευσταθοπούλου	124
8. Μνήμη ιερή. Χ. Κωλέττη	127
9. Εκτίμηση ποιότητας νοσηλευτικής φροντίδας. Πρόκληση για τους νοσηλευτές. Χ.Δ. Πλατή	133
10. Σεμινάριο με θέμα: Πλαίσιο μετεκπαιδευτικού προγράμματος ογκολογικής νοσηλευτικής. Μ. Μαλγαρινού	140
11. Υγεία και ανάπτυξη στη δεκαετία του 1990. Η. Nakajima	143
12. Ωραιές πρωτοβουλίες. Ε. Γουλιά	146
13. Γιατροί χωρίς σύνορα - Η «πανανθρώπινη» νοσηλευτική. Μια πρώτη ενημέρωση	149

CONTENTS

1. Nursing Contribution to the Celebration of 50 years from the Epic War 1940 - 1941. S. Papamikrouli	87
2. The activities of Greek Nurses during the Greek-Italian War. M. Eleftheriou	93
3. The great sacrifice. A Nurse remembers. M. Tsali	98
4. Memories from the 1940 - 41 war. K. Mitsou	111
5. The Greek Nurses in the war of 1940 - 41. E. Anastasiadou	115
6. From my life as a Hellenic Red Cross Nurse. Ch. Traianou	121
7. My first patient was a wounded soldier. (Student Nurse during the war). M. Efstathopoulou	124
8. Sacred Memory. Ch. Koletti	127
9. Quality assurance of Nursing care a challenge for Nurses. Ch. Plati	133
10. Concesus Conference on core Curriculum for a Post-Basic course in Cancer Nursing. M. Malgarinou	140
11. Health and Development in the 1990s. H. Nakajima	143
12. Excellent Iniciatives. E. Goulia	146
13. Medicine with out frontiers - Global Nursing	149

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΜΑΣ ΗΤΑΝ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΣ

Μ. Ευσταθοπούλου

Μαθήτριας Σχολής ΕΕΣ

Δεν θυμάμαι ακριβώς ποια μέρα, αλλά θυμάμαι πως ήταν αρχές του Δεκεμβρίου του 1940, δηλαδή περίπου δύο μήνες μετά την έκρηξη του Ιταλοελληνικού πολέμου. Είχαμε τις φούριες μας τότε. Είχαν αρχίσει να έρχονται από το μέτωπο οι πρώτοι τραυματίαι και εμείς, μαθήτριες στην σχολή του Ερυθρού Σταυρού, τρέχαμε πότε εδώ και πότε εκεί και βοηθούσαμε στην διοργάνωση νέων νοσοκομείων σε διάφορα δημόσια ή και ιδιωτικά κτίρια. Είχαμε χωρισθή σε ομάδες και πηγαίναμε κάθε μέρα σε άλλο μέρος.

Ένα πρωινό, η δική μου ομάδα θα πήγαινε να περιποιηθή τραυματίας του Πολυτεχνείου.

Ξεκινήσαμε νωρίς, ο καιρός ήταν γυαλός, ο ουρανός συννεφιασμένος που και που ξεπρόβαλε ο ήλιος, άσπρος ήλιος ξέδωρος, λες και πενθούσε κι αυτός του επαναστατημένου γένους την αγωνία.

Με το κεφάλι ψηλά, κάπως υπερήφανα, περπατούσαμε βιαστικά για να φθάσωμε όσο το δυνατόν γρηγορότερα, γιατί η σκέυις πως θα ανακουφίζαμε ανθρώπους πληγωμένους, κουρασμένους, καταβεβλημένους, που για μας και για την ελευθερία της πατρίδος μας έπεσαν αγωνιζόμενοι στο πεδίο της τιμής, μας έκανε να σκιρτούμε από χαρά και ενθουσιασμό.

Φθάνοντας στο Πολυτεχνείο, είδαμε έξω από τα κάγκελα του κήπου και στην πόρτα κόσμο πολύ να περιμένη. Ήσαν συγγενείς των τραυματιών, στα πρόσωπα των οποίων διέκρινε καθαρά κανείς την λύπη και την αγωνία, με την οποία προσπαθούσαν να μάθουν κάτι νέο για τους δικούς των.

Παραμερίζοντας τον κόσμο, μπήκαμε και προχωρήσαμε στο βάθος του κήπου που βρισκόταν το κτίριο, όπου εστεγάζοντο. Κάθε άλλο, παρά νοσοκομείο. Αίδουσες απέραντες, με σαράντα και περισσότερα κρεβάτια, το ένα κοντά στο άλλο, σκεπασμένα με πολύχρωμες κουβέρτες κι από ένα σακκούλι κρεμασμένο στην άκρη για να βάζουν διάφορα πράγματα, χωρίς άλλην επίπλωσι παρά ένα τραπέζι στη μέση, παράθυρα μεγάλα σκεπασμένα με μαύρο χαρτί, για να μην φωτίζουν το βράδυ και δίδουν στόχο στα αεροπλάνα.

Περιβάλλον καθόλου ευχάριστο, μα δεν είχε καμμιά σημασία γι' ανθρώπους, που γεμάτοι με ενθουσιασμό και χαρά έβλεπαν πως με το να προσφέρουν άλλος το πόδι του και άλλος το χέρι του, κάτι τέλος από τον εαυτόν του, κατόρθωσαν να προχωρούν και να διώχνουν συνεχώς τον εχθρό που ήταν τόσο μεγάλος. Η νίκη φτερούγιζε τριγύρω τους και τους στεφάνωνε με στέφανα δάφνης. Στο αντίκρισμά μας η αισιοδοξία τους αύξανε και άρχιζαν τα τραγούδια, τα παιχνίδια,

τις φάρσες, τις μικροζήλεις, πείραζε ο ένας τον άλλον, τέλεια παιδιά. Τους άρεσε πολύ να διηγούνται τι έκαναν στο μέτωπο, πώς τραυματίσθηκαν, πόσους Ιταλούς σκότωσαν κ.λπ. Έφθανε ένας σου λόγος, μία μικρή ερώτησις, για να ακούσης ιστορίες ολόκληρες. Τα έλεγαν και τα παρίσταναν, με τα ζωηρότερα χρώματα, κάτι περισσότερο από την πραγματικότητα. Μα είχαν και δίκιο, ήσαν αξιοθαύμαστοι πραγματικά, γιατί ποτέ δεν φανταζόταν κανείς την μικρή μας Ελλάδα να πολεμά και να νικά μια μεγάλη αυτοκρατορία.

Δεν άκουγες παράπονο κανένα, κι αν ξέφευγε κανένας αναστεναγμός από βαρειά πληγωμένο, πριν προφθάσουμε εμείς να τρέξουμε κοντά του, έσπευδαν οι άλλοι γύρω του και τον έκαναν αμέσως να ξεχάση τους πόνους. Δεν θα λησμονήσω ποτέ το κουράγιο τους. Ήταν πληγωμένοι σωματικά, αλλά η γυχή τους για το ότι νικούσαν ήταν τόσο ικανοποιημένη, που η ικανοποίηση αυτή εξουδετέρωνε τελείως τους πόνους του σώματος.

Τους περιποιηθήκαμε, τακτοποιήσαμε τα κρεβάτια τους και τα πράγματά τους, τους βοηθήσαμε να πλυθούν και να φάνε το πρόγευμά τους.

Είχαμε τόση προθυμία. Δεν ξέραμε τι να κάνωμε για να τους ευχαριστήσωμε περισσότερο, να τους ξεκουράσωμε, να τους ανακουφίσωμε, νοιώδαμε τους εαυτούς μας τόσο πολύ υποχρεωμένους απέναντί τους, που τους βλέπαμε στα μάτια και προσπαθούσαμε από το βλέμμα τους, από μικροκινήσεις των να καταλάβωμε τι δέλουν και σπεύδαμε, πριν προφθάσουν να το ζητήσουν, να τους το κάνωμε. Όσο κουραζόμαστε τόσο μεγαλύτερα ικανοποιήσι αισθανόμαστε. Τιποτένιες προσπάθειες μπρος στην δυσία τους. Έγιναν οι αλλαγές στα τραύματά τους με μεγάλη προσοχή και επιτηδειότητα. Ομολογώ ότι ανατρίχιαζα ολόκληρη στο αντίκρισμα των τραυμάτων εκείνων· ήταν η πρώτη φορά που έβλεπα τέτοιες πληγές· δεν βαστούσα, αλλά επέιζα τον εαυτόν μου να σταδή να βοηθήση όσο μπορούσε γιατί έπρεπε, είχα καθήκον. Εμόρφαζα βλέποντας τις πληγές και αυτοί γελοούσαν. Μα τα πρόσωπα αυτά ανήκουν σε αυτά τα σώματα; Ούτε ο παραμικρός μορφασμός. Τους εθαύμασα για μια φορά ακόμη. Έφαγαν το μεσημέρι και κοιμήθηκαν όλοι, σχεδόν σαν μικρά παιδιά. Αρκετά, μας λέγει η προϊσταμένη μας Δις Αβαγιανού, δεν υπάρχει τίποτε άλλο να κάνετε, ετοιμασθήτε να φύγουμε. Τα λόγια της αυτά αντήχησαν άσχημα στις γυχές όλων μας, μας δύμισαν ότι ανήκομε αλλού. Είχαμε ξεχασθεί, η χαρά μας ήταν τόση, που νομίζαμε ότι θα μέναμε για πάντα εκεί.

Χασομερήσαμε λίγο στους θαλάμους, ρωτώντας τον έναν και τον άλλον αν ήθελε τίποτε, και τριγυρίζαμε έτσι, σαν να θέλαμε να μας το ζαναπούν.

- «Έτοιμες, παιδιά; Πηγαίνομε».
- «Έτοιμες», γιθυρίσαμε ανόρεκτα, μέσ' απ' τα χείλη μας.

Χαιρετίσαμε τα καλά παιδιά και βγήκαμε στην πόρτα, όταν έρχεται ένας νοσοκόμος, λαχανιασμένος, και λέει στην προϊσταμένη μας ότι ήλθαν 40 νέοι τραυματίαι κατ' ευθείαν από το μέτωπο και πρέπει να κατέβη για να τους παραλάβη. Το τι έγινε δεν λέγεται· χαρά, γέλια, κακό, τρέχαμε πίσω από την προϊσταμένη μας για να δούμε τους νέους.

Επιτέλους, δεν θα φεύγαμε. Γι' αργότερα, δεν μας έμελλε. Μας έδωσαν από ένα νυκτικό και κάτι τσόκαρα στα πόδια να φορέσωμε, τρίφτη και σαπούνι. Γε-

λούσε η μια βλέποντας την άλλη. Θα τους κάναμε μπάνιο, για να μπουν καθαροί και ξεκουρασμένοι στα κρεβάτια τους.

Μα δεν ήξερα, δεν είχα ξανακάνει τέτοια δουλειά. Ε, δεν χρειάζεται σκέυις, έπρεπε, κι εφόσον έπρεπε, έγινα άλλος άνθρωπος.

Ένας-ένας ερχόταν μετά από τον κουρέα σε μένα, τον έπλενα όσο το δυνατόν καλύτερα και τον παρέδιδα αλλού, για να τον ντύσουν καθαρά και να του αλλάξουν το τραύμα του.

Δεν έπλενα πολλούς, αλλά παιδεύτηκα είναι η αλήθεια, γιατί αυτοί ήσαν υψηλοί, εγώ χαμηλή και δεν τους έφθανα, τα τσόκαρα γλιστρούσαν από τα πόδια μου, τα νερά με πιτσιλούσαν, αλλά η δουλειά τελείωσε. Κουρασμένες τώρα, φεύγαμε για την σχολή μας. Στο δρόμο, σκεπτόμουν τι να πω στις συμμαθήτριές μου. Μας ήλθαν 80 νέοι τραυματίαι, τους παραλάβαμε, έπλενα 10 κι ας ήταν 5. Θα τα παραφούσκωνα. Μα, μήπως εκείνες θα μου έλεγαν την αλήθεια;